

Seminář informačních dovedností

Vyhledávání na internetu

Studijní text k 5. hodině

Obsah

1	Zásady vyhledávání	1
2	Jak nalézt přesně to, co chcete	1
3	Google Scholar	3
4	Open access.....	6
5	Wolfram Alpha.....	7

1 Zásady vyhledávání

Jakýkoliv vyhledávací proces je záměrná činnost, a jako taková se řídí určitými pravidly. Pokud budeme dodržovat zásady vyhledávání, budeme schopní rychle a efektivně nalézt relevantní informace v různých odborných elektronických zdrojích, anebo na internetu.

Jak již víme, na počátku každého vyhledávání je tzv. informační potřeba. Formulací naší informační potřeby se z ní stává informační požadavek.

Jak tedy postupovat při vyhledávání informací?

- Před samotným vyhledáváním, si musíme ujasnit, co chceme hledat (uvedeme si téma vyhledávání do souvislostí s jinými tématy, které již známe).
- Jakmile máte jasnou představu o tom, co by mělo být výsledkem hledání, volíme relevantní zdroje a nástroje pro vyhledávání.
- Následuje tvorba vyhledávacích dotazů a samotné vyhledávání. Každý nástroj pro vyhledávání se řídí různými pravidly, proto je nutné každému z nich přizpůsobit podobu rešeršního dotazu.
- Vyhledané výsledky je nutné posoudit a určit jejich relevanci.
- V případě potřeby můžete dotaz dále upravovat, zpřesňovat, konkretizovat nebo naopak vyhledávat obecnější informace. Tento proces se nazývá ladění vyhledávacího dotazu.
- Z nalezených záznamů nakonec vyberete ty nejvhodnější.

2 Jak nalézt přesně to, co chcete

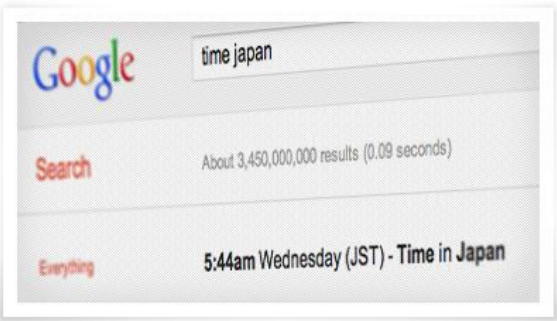
Pojďme si společně představit „kouzla“, která vám dopomohou k tomu, abyste co nejrychleji našli potřebné informace. V záplavě zdrojů, které na vás na internetu číhají, to totiž někdy může být docela oříšek.

«výraz»	
Prosté hledání, najde všechny stránky, které obsahují «výraz», i skloňovaný	Př.: sluneční brýle
«výraz» -«výraz2»	
Prosté hledání, najde všechny stránky, které obsahují «výraz» i skloňovaný a současně neobsahují «výraz2»	Př.: sluneční brýle -relax najde sluneční brýle mimo značky Relax
«výraz» *	
Pro doplnění chybějících údajů sám stačí přidat znak hvězdičky (*) do věty či otázky, která má být doplněna	Př.: jaromír jágr vstřelil *
"«výraz»"	
Google najde přesně «výraz» jak je mezi uvozovkami (i s chybami, ale sám je opravuje)	Př.: "sluneční brýle"
«výraz» site:cz	
Hledá «výraz» pouze na českých stránkách	Př.: relax site:cz
	Př.: relax site:www.maniashop.cz hledá brýle Relax na webu www.maniashop.cz
define:«výraz»	
Hledá definici «výraz» ve slovníku (nejčastěji Wikipedie)	Př.: define:hmotnost
«výraz» filetype:pdf	
Hledání dokumentů s názvem «výraz».doc	Př.: navod filetype:pdf hledá soubor navod.pdf
«výraz» «dolní_mez»..«horní_mez»	
hledá «výraz» v rozsahu hodnot od «dolní_mez» do «horní_mez»	Př.: lyže za 10000..15000 hledá lyže v cenové relaci 10 000 až 15 000 Kč
«výraz1» v «výraz2»	
Převod jednotek a měn Místo klíčového slova v, lze použít také na, to nebo in	Př.: 10.5 m v palcích převede jednotky metry na palce, i měny
	Př.: 34.6 EUR in CZK
«výraz1» AROUND (vzdálenost) «výraz2»	

AROUND (vzdálenost), určí, jak blízko od sebe musí být «výraz1» a «výraz2» nalezeny	Př.: první AROUND(5) "počítačová myš"
Počítání	
$15+20-5*4/2 = 15 + 20 - ((5 * 4) / 2) = 25$	
$\log 100 = 10$	$\ln 1000 = 6,90775528$
$\pi = 3,1415$	$e = 2,71828183$
$\sin(\pi/2) = 1$ nebo $\sin(90 \text{ degrees}) = 1$	$5! = 120$
$3^4 = 81$ nebo lze alternativně $3^{**}4$	$3^{(1/2)} = 81$ nebo lze alternativně $3^{**(1/2)}$

Všechny triky pohromadě najdete na jedné z nejužitečnějších stránek, které bude kdy při vyhledávání na Googlu potřebovat <https://www.google.com/intl/cs/insidesearch/tipstricks/all.html>

V praxi pak bude vypadat vaše vyhledávání třeba takto:

Aktuální čas

Pokud chcete zjistit čas v libovolné části světa, zadejte vyhledávací dotaz **čas** a město nebo zemi.

Vyzkoušejte to Zadejte „čas los angeles“

Hledejte na webu ve všech jazycích

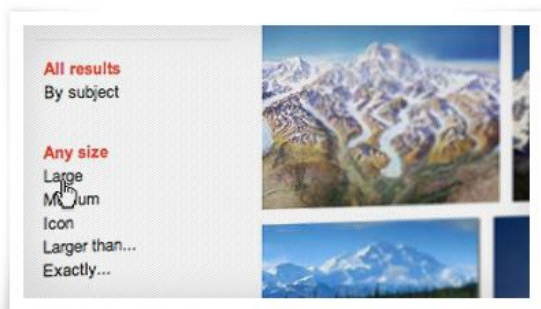
Při vyhledávání klikněte na levém panelu na stránce s výsledky vyhledávání na možnost Více nástrojů a potom vyberte položku Přeložené cizojazyčné stránky. Funkce zvolí nejlepší jazyk k vyhledávání a zobrazí výsledky přeložené zpět do češtiny.

Vyzkoušejte to

Vyhledávejte přesné znění sousloví

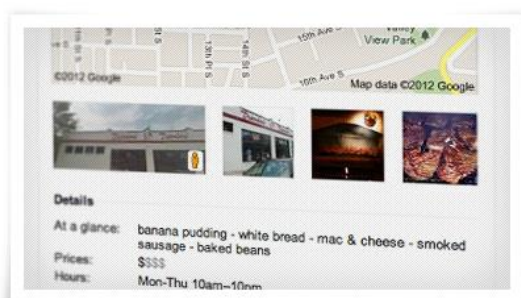
Pokud okolo určitých slov umístíte anglické uvozovky "**[libovolný výraz]**", můžete příslušné sousloví vyhledat v přesném znění a v přesném pořadí zadaných slov. Při vyhledávání s uvozovkami však může dojít k vyloučení relevantních výsledků. Vyhledávací dotaz "**František Rieger**" například nenajde stránky, které odkazují na Františka L. Riegera.

Vyhledávejte pomocí rozšířeného vyhledávání obrázků

Pomocí funkce Rozšířené vyhledávání obrázků lze vyhledávat fotografie nebo kresby v přesné velikosti, barvě nebo typu. Pomocí nástrojů v levém panelu můžete vyhledávání filtrovat tak, aby se ve výsledcích zobrazovaly třeba pouze fotografie s tvářemi, kliparty, obrázky ve vysokém rozlišení nebo obrázky, které lze využívat ke komerčním účelům.

Vyzkoušejte to Zadejte „mount mckinley“

Vyhledávejte podle polohy

Pokud při vyhledávání místa, například **svíčková**, přidáte na konec vyhledávacího dotazu PSČ, ve výsledcích se zobrazí nejbližší restaurace s českou kuchyní a s nimi telefonní čísla, mapa a dokonce i recenze. Pokud PSČ neuvedete, mohou se zobrazit návrhy míst ve vašem okolí.

Vyzkoušejte to Zadejte „taekwondo 35201“

Upozorněte vyhledávač na některá slova a znaky nebo je nechte vyloučit

Jsou-li pro váš dotaz opravdu důležitá některá často se vyskytující slova jako **spojky** nebo **zájmena** (například u názvů knih nebo filmů), můžete je zdůraznit tím, že je uvedete v rovných anglických uvozovkách (příklad: "nebo"). Pomocí znaménka mínus (-) zase můžete označit výrazy, které se ve výsledcích vyhledávání nemají vyskytovat (například ingredience z receptu).

Vyzkoušejte to

recepty salsa -rajčata

Podívejte se na rozmístění zemětřesené aktivity

Zadejte do vyhledávacího pole výraz **zemětřesení** a ve výsledcích vyhledávání se zobrazí informace organizace U.S. Geological Survey o časech, místech a síle nedávných zemětřesení.

Vyzkoušejte to

zemětřesení

Přečtěte si knihy ve veřejném vlastnictví

Vyberete-li na levém panelu na stránce s výsledky vyhledávání možnost Knihy, budete si moci přečíst úplné texty literárních děl ve veřejném vlastnictví (např. **R.U.R.**).

Vyzkoušejte to

R.U.R.

3 Google Scholar

Zdá se vám, že informací, které můžete díky rozšířenému vyhledávání na Google získat, je víc, než dost? Za jejich pravost a důvěryhodnost však nikdo neručí. A to může být v akademickém prostředí problém. Proto si nyní ukážeme mnohem sofistikovanějšího pomocníka, který vyhledává jen v těch zdrojích, které za odborné a prověřené považovat můžeme.

Služba Google Scholar představuje jednoduchý způsob uceleného vyhledávání odborné literatury. Z jednoho místa můžete vyhledávat informace z mnoha oborů a zdrojů: recenzované články, dizertační práce, knihy, abstrakty a články od akademických nakladatelství, vědeckých společností a dalších odborných organizací. Služba Google Scholar vám pomůže identifikovat ty nejrelevantnější zdroje na poli výzkumu.

Funkce služby Google Scholar

- Vyhledávání rozmanitých zdrojů z jednoho místa
- Hledání článků, abstraktů a citací
- Nalezení celého článku v knihovně či na webu
- Informace o klíčových článcích v jakémkoli vědním oboru

Přesnost a efektivitu vašeho vyhledávání na Google Scholar můžete zlepšit tak, že přidáte "operátory", které budou vaše vyhledávací výrazy doladovat. V některých případech můžete přidat operátory přímo ve vyhledávacím poli Google Scholar, případně můžete využít [stránku Rozšířené vyhledávání služby Scholar](#).

Vyhledávání autorů (= patří k nejefektivnějším způsobům hledání určitého článku. Pokud víte, kdo hledaný článek napsal, stačí jen přidat příjmení autora k vašim vyhledávacím výrazům.)

Příklad:

Vyhledávání [[friedman regrese](#)] zobrazí články o regresi napsané lidmi se jménem Friedman. Chcete-li vyhledávat pomocí celého jména autora či příjmení s iniciály, zadejte jméno do uvozovek: ["[jh friedman](#)"].

V případě, že je slovo jménem osoby a zároveň i běžným podstatným jménem, bude lepší, když použijete operátor „autor:“. Tento operátor bude mít vliv pouze na vyhledávací výraz, který bezprostředně následuje. Mezi operátorem autor:" a vyhledávacím výrazem nesmí být mezera.

Příklad:

[\[autor:vrána\]](#) zobrazí články, jejichž autorem je pan Vrána, zatímco [\[vrána -autor:vrána\]](#) zobrazí články o vránách a ignoruje články napsané osobami, které se jmenují Vrána (znaménko mínus před vyhledávacím výrazem vylučuje výsledky, které obsahují tento vyhledávací výraz).

Můžete použít operátor s celým jménem autora v uvozovkách, čímž vaše vyhledávání ještě zpřesníte. Zkuste používat iniciály místo celého křestního jména, protože některé zdroje indexované ve službě Google Scholar uvádějí pouze iniciály.

Příklad:

Abyste našli články napsané Donald E. Knuth, můžete zkusit vyhledávat [\[autor:"d knuth"\]](#), [\[autor:"de knuth"\]](#) nebo [\[autor:"donald e knuth"\]](#).

Omezení publikačních zdrojů (tato možnost je dostupná pouze na stránce [Rozšířené vyhledávání služby Scholar](#)) = zobrazí pouze výsledky s určitými slovy z určité publikace.

Příklad:

Jestliže chcete prohledat *Hospodářské noviny*, abyste našli články o společných fondech, mohli byste začít takto:

fondy	hospodářské noviny	Google Scholar Search
-------	--------------------	-----------------------

Pamatujte však, že vyhledávání s omezením publikačních zdrojů mohou být neúplná. Služba Google Scholar shromažďuje bibliografické údaje z mnoha zdrojů, včetně jejich automatického vyjmutí z textu či citací. Tato informace může být neúplná či dokonce nesprávná, například množství preprintů neuvádí kde (či zda vůbec) byl článek nakonec publikován.

Obecně jsou vyhledávání s omezením publikačních zdrojů efektivní, pokud si jste jistí tím, co hledáte, ale jsou často užší, než byste mohli očekávat.

Příklad:

Je možné, že zjistíte, že vyhledávání [\[společné fondy\]](#) napříč všemi publikačními zdroji vám zobrazí užitečnější výsledky než užší vyhledávání "fondů" pouze v *Hospodářských novinách*.

Nakonec pamatujte, že jeden časopis může být napsán více způsoby (např. název časopisu *Journal of Biological Chemistry* se často zkracuje na *J Biol Chem*), takže je možné, že budete muset vyzkoušet několik variant názvu dané publikace, abyste získali úplné výsledky vyhledávání.

Omezení datem (tato možnost je dostupná pouze na stránce [Rozšířené vyhledávání Scholar](#)) = vyhledávání s omezením datem mohou být efektivní, pokud hledáte nejnovější události v dané oblasti.

Příklad:

Zde uvidíte, jak byste mohli vyhledávat články o supravodivých vláknech, které byly publikovány od roku 2004:

supravodivá vlákna	2004	-		Google Scholar Search
--------------------	------	---	--	-----------------------

Mějte však na paměti, že některé webové zdroje neobsahují datum publikace a že při vyhledávání s omezením data se nezobrazují články, u kterých neumí služba Google Scholar určit datum vydání. Takže jste-li si jistí, že článek o supravodivých vláknech vyšel letos a vyhledávání s omezení daty jej nemůže najít, pokuste se vyhledávání opakovat bez datového omezení.

Rady pro rozšířené vyhledávání pro vás zpracoval Google Scholar (<https://www.google.com/intl/cs/scholar/refinesearch.html>). Vaše vyhledávání pak můžeme vypadat následovně:

- My library
- My Citations
- My updates
- Alerts
- Metrics
- Settings

Find articles ✕

with **all** of the words

with the **exact phrase**

with **at least one** of the words

without the words

where my words occur anywhere in the article
 in the title of the article

Return articles **authored by**
e.g., "PJ Hayes" or McCarthy

Return articles **published in**
e.g., J Biol Chem or Nature

Return articles **dated between** —
e.g., 1996

A jeho výsledek takto:

The screenshot shows a Google Scholar search interface. The search bar contains the text "inkluzivní vzdělávání". Below the search bar, it indicates "2 results (0.03 sec)". The left sidebar contains navigation options: "Articles", "Case law", "My library", "Any time", "Since 2016", "Since 2015", "Since 2012", and "Custom range...". The "Custom range..." section shows a date range from 2014 to 2016 with a "Search" button. Below the sidebar, there are sorting options: "Sort by relevance" and "Sort by date". At the bottom left, there are checkboxes for "include patents" and "include citations". At the bottom right, there are links for "About Google Scholar", "Privacy", "Terms", and "Provide feedback".

Articles

Publication: **Pedagogická orientace** ×

Tip: Search for **English** results only. You can specify your search language in Scholar Settings.

[CITATION] Zpráva z konference Novinky v pedagogické a školní psychologii–Školní psycholog jako badatel školy [PDF] muni.cz
Z Vařejková, T Vychopňová - **Pedagogická orientace**, 2016 - ojs.ics.muni.cz
... Žáryho Poniky). Čtvrtá sekce s názvem **Inkluzivní vzdělávání** začala tematikou věnovanou žákům s ADHD. ... Bratislava). B. Lazarová (FF MU Brno) prezentovala výsledky výzkumu zaměřeného na **inkluzivní vzdělávání** a zdůraznila vybrané akcenty práce školních ...
Cite Save

[CITATION] Zpráva: Panelová diskuse o výuce srovnávací pedagogiky [PDF] muni.cz
E Walterová - **Pedagogická orientace**, 2015 - ojs.ics.muni.cz
... ke hlubšímu pochopení problémů, které studenty zajímají a na něž se koncentruje i praxe, např. hodnocení výsledků žáků, **inkluzivní vzdělávání**, vztah školy a rodiny. Kultivuje studenty v kognitivní i afektivní rovině. Poznání ji- ...
Cite Save

Sort by relevance
Sort by date

include patents
 include citations

About Google Scholar Privacy Terms Provide feedback

4 Open access

Otevřený přístup k vědeckým informacím (open access, OA) představuje model vědecké komunikace, který zajišťuje trvalé, okamžité, svobodné a bezplatné online zpřístupnění plných textů publikovaných vědeckých výsledků (nejčastěji článků) bez omezení pro kohokoli. Díky tomu máte možnost číst online vědecké texty téměř ve stejnou dobu, kdy jsou publikovány – to je komfort, o kterém se nikomu z vědců před dvaceti lety ani nesnilo.

Důležité informace naleznete na webu <http://openaccess.cz/>. To nejdůležitější jsou ale konkrétní databáze, které vám přístup k těmto zdrojům umožní. Dva nejdůležitější jsou:

1. [Directory of Open Access Journals](#) = adresář otevřených časopisů a agregátor obsahu publikovaného v těchto časopisech (DOAJ)
2. [Directory of Open Access Books](#) = adresář otevřených knih (DOAB)

Realizace otevřeného přístupu je možná dvěma hlavními přístupy:

1. zelenou cestou: uložením plného textu vědeckého článku (preprintu, postprintu, vydavatelské verze) v otevřeném repozitáři
2. zlatou cestou: vydáním článku v otevřeném časopise

Přínosy otevřeného přístupu

- Zrychlení výměny vědeckých informací
- Rozšíření dostupnosti vědeckých informací
- Zvýšení viditelnosti vědeckých informací
- Zvýšení čtenářské základny
- Zvýšení informačního dopadu

5 Wolfram Alpha

[Wolfram Alpha](#) je vyhledávač fungující na principu sémantického vyhledávání. Základem celého systému je obsáhlá báze dat, ze které se snaží WolframAlpha najít odpověď na váš vyhledávací dotaz. WolframAlpha obsahuje informace z oblasti ekonomie, kultury, astronomie, počasí, matematiky a mnoha dalších, posuďte šíři jeho znalostní báze sami:

Pokud potřebujete zjistit složení chemické sloučeniny, vzdálenost Venuše od Marsu, hlavní aktéry Třicetileté války, řešit rovnice nebo zjistit, jak vypadá graf nějaké funkce, pak není nic snazšího než vyzkoušet možnosti této online aplikace. Samozřejmě poslouží také při vyhledávání nejrůznějších znalostí z humanitních oborů, převodech letopočtů a v mnoha dalších užitečných situacích.

Zajímavý je i komplexní přístup k problematice řešení příkladů - obvykle nedostanete pouze výsledek, ale také spoustu informací kolem něj - graf, limity, jiné možnosti zápisu... V tomto rozsahu nemá v podstatě žádnou konkurenci. Své dotazy můžete také klást v přirozeném jazyce – doporučujeme ale využít angličtinu.

Examples > Education
BROWSE ALL TOPICS
☰

A few examples of what you can ask Wolfram|Alpha about:

INTERNATIONAL EDUCATION »
get educational statistics for a country

how many kids are repeating primary school in Mexico =

compare education statistics between countries

Norway vs USA education expenditures per high school student =

UNIVERSITIES »
get information about a college or university

New York University =

compare universities

Harvard University, Princeton University =

US PRIVATE SCHOOLS »
get information about a US private school

Marist High School =

get demographic data for US private schools

student to teacher ratio in Bishop Blanchet High School =

US LIBRARIES »
get information about a US library

Lee University Library =

look up a US library property

Duluth Public Library inventory =

find US libraries with specified characteristics

biggest libraries in Texas =

RELATED WOLFRAM|ALPHA BLOG POSTS

- Demographic Anomalies: US Edition
- Enhance Your College Search with Wolfram|Alpha
- Who Says Studying Has to Be Boring?
- Studying Education and Income across the United States
- Superlatives and Range Searching—The Best Answers within One Query

A výsledek vašeho vyhledávání vám může svou rychlostí a obsáhlostí vyrazit dech:

how many kids are repeating primary school in Czech republic ☆ ☰

🗨️ 📺 📄 🗨️
🔧 Web Apps
☰ Examples
🔀 Random

Input interpretation:

Czech Republic
students repeating a grade
primary education

[Definitions >](#)

Result

0.5815% of primary school students (world rank: 145th) (2013 estimate)

Students repeating a grade history:

(from 1993 to 2013) (in percent)

Duration of educational stages:

standard starting age	6 years
primary school duration	5 years
secondary school duration	8 years
total school duration	13 years
standard ending age	19 years

(2014 estimate)

[Definitions >](#)

Education flow:

[Show details](#)

starting primary school (gross)	98.39% of grade-1-aged children (2012 estimate)
starting primary school (net)	51.93% of grade-1-aged children (2010 estimate)
reaching grade 5	99.23% of students enrolled in grade 1 (2012 estimate)
reaching final grade of primary school	99.23% of students enrolled in grade 1 (2012 estimate)
completing primary school	100% of graduation-age children (2013 estimate)
repeating a primary school grade	0.5815% of primary school students (2013 estimate)

...fascinující, že?

Ať už se rozhodnete vyhledávat potřebné informace kdekoli, myslete na to, že obyčejné „googlení“ už není pro vás – kdo by se přebíral tisícem nerelevantních výsledků, když už víte, že stačí pár triků a najdete opravdu přesně to, co potřebujete. Garantujeme vám, že jakmile si tyto postupy osvojíte, stanou se z vás jejich stejně nadšení propagátoři a uživatelé, jako jsme my.

V Brně,

Gábina, Honza, Jana